

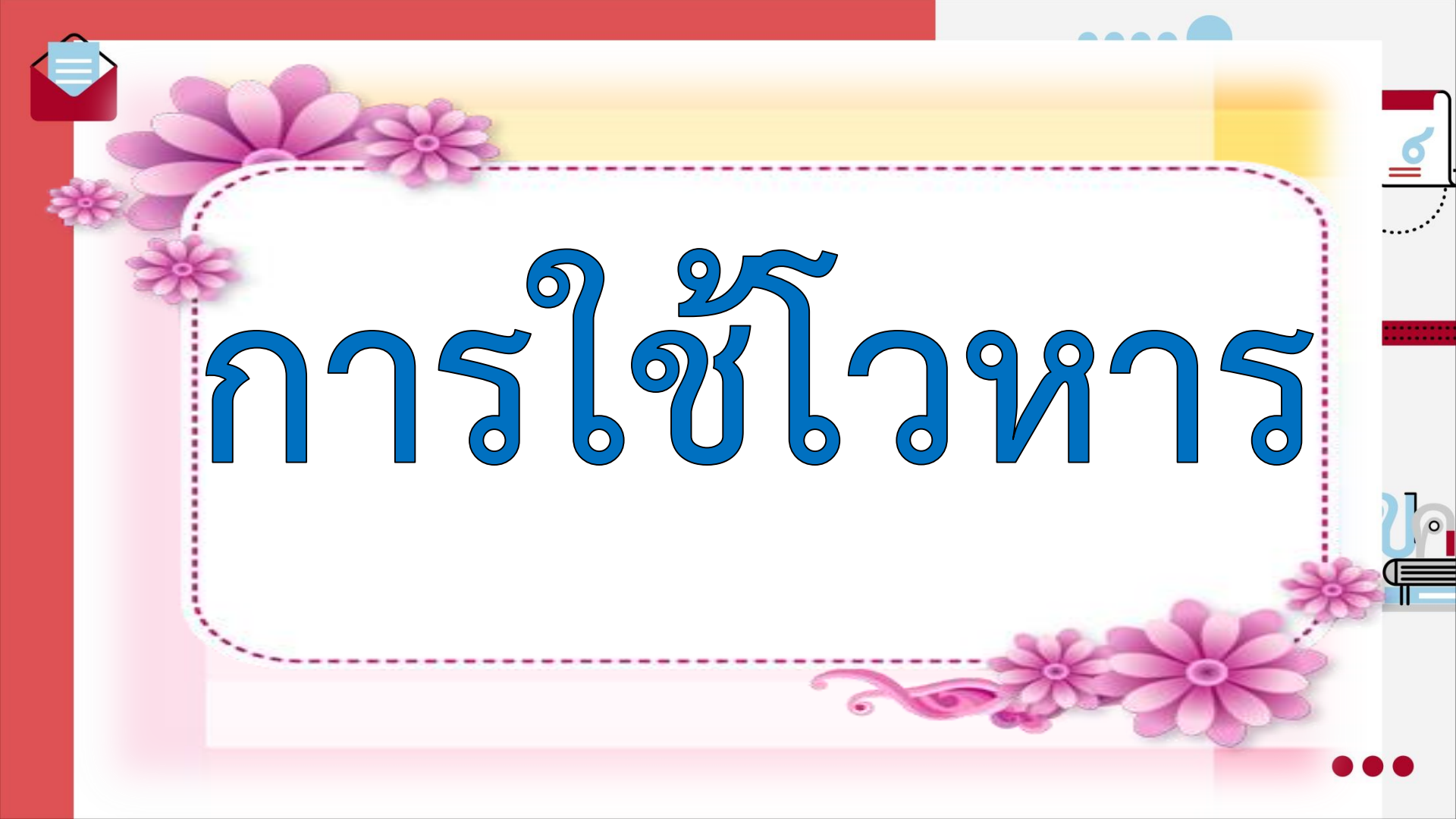
รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง การใช้โวหาร

ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

ไทย

การใช้โวหาร

การใช้โวหาร

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป. ๖/๒ อธิบายความหมายของคำ
ประโยค และข้อความที่เป็นโวหาร

ชวนอ่าน

อาหารเปรียบเทียบ

จากเรื่องรามเกียรติ์

การเปรียบเทียบให้เห็นความโกรธ

มัชฌานู “ ได้ฟังกริ้วโกรธคือไฟกาฬ ”

หनुมาน “ กริ้วโกรธพิโรธตั้งอัคคี ”

การเปรียบเทียบให้เห็นความกลัว

โมยราฟ

“ ให้ประหวั่นครั่นคร้ามขามฤทธิ์
ร้อนจิตดังหนึ่งเพลิงไหม้ ”

การเปรียบเทียบให้เห็นโรคเศร้าเสียใจ

หนุมาน

“ ร่ำพลาถฟูมฟายชลนา
ชบพักตร์ไศกาสะอื่นให้
ตั้งหนึ่งจะสิ้นชีवालัย
ไม่เป็นสถิติสมประดี ”

การเปรียบเทียบให้เห็นชั้นขมยินดี

หนุมาน

“ ยินดีปานได้ฟากฟ้า ”

พิรากวณ

“ มีความชื่นชมโสมนัส
ตั้งได้สมบัติในสวรรค์ ”

การเปรียบเทียบให้เห็นภาพและเสียง חנומאן

“ **องอาจ**ตั้ง**พญา**ไกรสร ”

“ **รูป**นั้นใหญ่เท่าพรหมมาน
สูงตระหง่านตั้งหนึ่ง**สิงขร** ”

การเปรียบเทียบให้เห็นภาพและเสียง

หนุมาน

“ ภูเป็นทหารชาญฉกรรจ์
ตามมาโรมรันอสูร
ชื่อว่าหนุมานชาญณรงค์
อาจองดั่งพญาราชสีห์
ตัวมิ่งดั่งหนึ่งมฤคิ
วันนี้จะม้วยวายปราณ”

นักเรียนคิดว่า การใช้โวหารช่วย
ในการเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกัน
จะทำให้เห็นภาพหรือเข้าใจชัดเจนมากขึ้น
หรือไม่ เพราะเหตุใด

การใช้ภาษาไทย นอกจากจะใช้ภาษาอย่าง
ตรงไปตรงมาแล้ว ยังมีการพลิกแพลงใช้ให้แปลก
แตกต่างออกไปจากที่เคยใช้อยู่ โดยมีการเปรียบเทียบ
หรือยกตัวอย่างในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เกิด
อารมณ์และความรู้สึก ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า
การใช้โวหาร

โวหาร

การใช้ถ้อยคำอย่างมีชั้นเชิง เป็นการแสดง
ข้อความออกมาในทำนองต่าง ๆ เพื่อให้
ข้อความได้นัยความดี มีความหมายแจ่มแจ้ง
เหมาะสมน่าฟัง

ประเภทของโวหาร

๑. บรรยายโวหาร

๒. พรรณนาโวหาร

๓. เทศนาโวหาร

๔. อุปมาโวหาร

๕. สาธกโวหาร

บรรยายโวหาร

เป็นการเขียนเพื่อบอกกล่าวเล่าเรื่อง
หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ เช่น นิทาน
ประวัติตำนาน รายงาน ฯลฯ

พรรณนาโวหาร

คือการเขียนเล่าเรื่องโดยสอดแทรก
อารมณ์ ความรู้สึกของผู้เขียนเพื่อโน้มน้าว
ให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์คล้อยตาม

อุปมาโวหาร

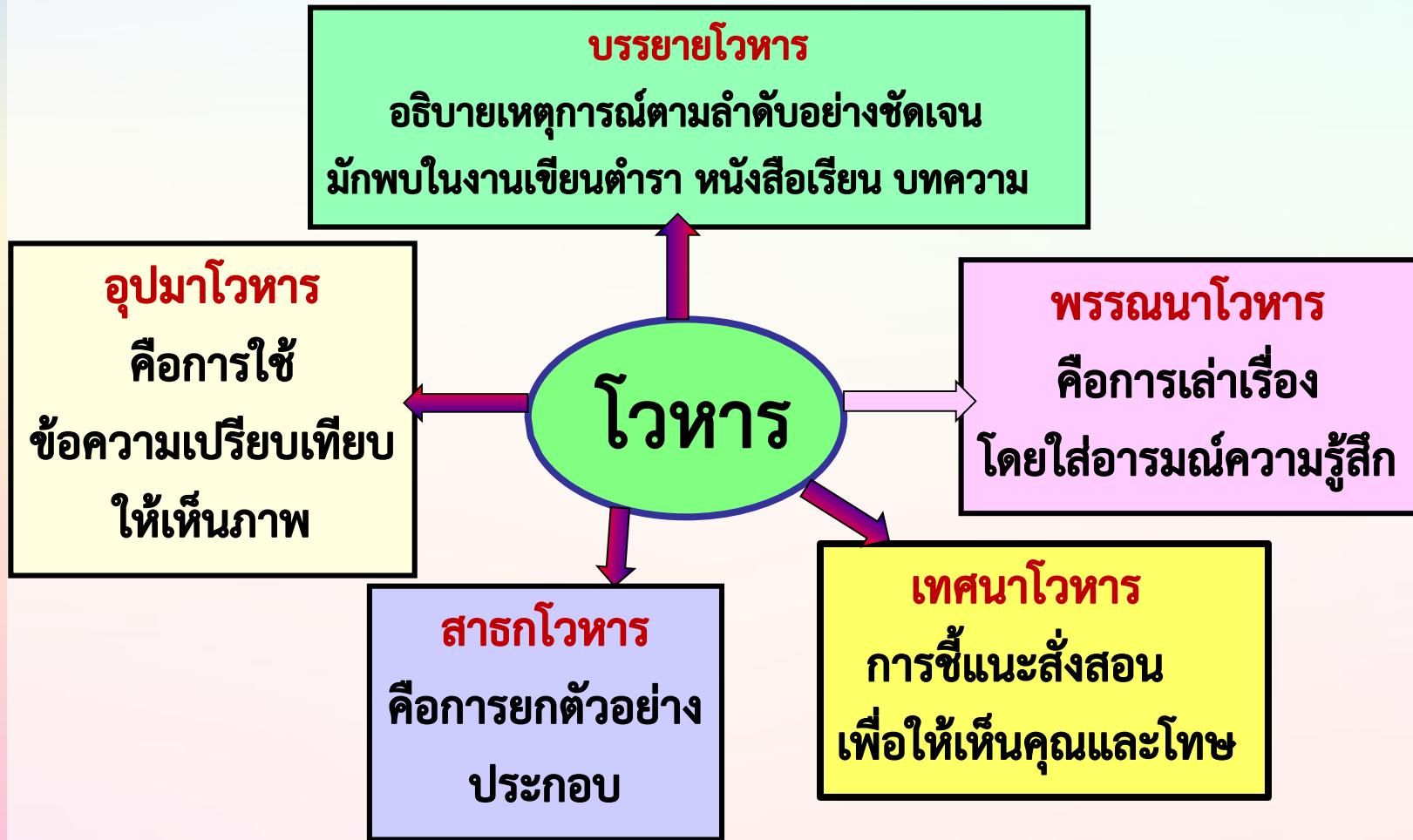
เป็นการใช้สำนวนเปรียบเทียบ
ให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่ง
ที่กล่าวถึงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยอาจ
เปรียบกับสิ่งที่คล้ายกันบางอย่าง

เทศนาโวหาร

คือ การใช้สำนวนประกอบการเขียน
เพื่อชี้แนะ สั่งสอนให้เห็นคุณและโทษ
อาจอ้างอิงคตินิยม ให้รู้จักปฏิบัติตน
ในสิ่งดีงาม

สารกโหวหาร

เป็นการยกอุทาหรณ์หรือตัวอย่าง
ประกอบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่อง
อย่างชัดเจน โดยอาจยกตัวอย่าง
จากบุคคล เหตุการณ์ หรือนิทาน

อ่านข้อความที่กำหนดให้
แล้วบอกว่าเป็นการใช้โวหาร
ประเภทใด

ดวงเอยดวงตะวัน หนึ่งเท่านั้นเยียมฟ้าน่าพิศวง
ทำหน้าที่ไม่ลำเอียงแสนเที่ยงตรง เด่นดำรง เป็นหลัก จักรวาล
แยกทิวาราตรีให้มีอยู่ อีกฤดู วนเวียน เปลี่ยนผันผ่าน
ยุติธรรมสุจริตนิจกาล ไครนี้คร้าน ดูตะวัน เร่งหมั่นเอย

ข้อความนี้จัดเป็น.....**สารกโหวหาร**.....

บัดนั้น

มัจฉานุกุมารชาญสมร

ฟังความถามถึงนามกร พงศ์พันธุ์มารดรแลบิดา

จึงคิดว่าวานรตัวนี้ ฤทธิธองอาจแกล้าวกล้ำ

หักด่านผ่านทางลงมา ถึงมหานครบาดาล

รูปกายก็คล้ายกับกู สองหูพรรณรายฉายฉาน

ฤจะเป็นกษัตริย์สุรกานต์ เหมือนมารดาสั่งความไว้

ข้อความนี้จัดเป็น.....**บรรยายโวหาร**

เกิดเป็นหญิงให้เห็นว่าเป็นหญิง
อย่าทอดทิ้งกิริยาอัชฌาสัย
เป็นหญิงครึ่งชายครึ่งอย่าพึงใจ
คนเขาไม่สรรเสริญเมื่อนามณ์

ข้อความนี้จัดเป็น.....**เทศนาโวหาร**.....

เป็นมนุษย์สุดดีที่ทำชอบ จงประกอบกรรมดีไว้ไม่สูญหาย
มีเรื่องจะทำดีได้มากมาย อย่าเหนื่อยหน่ายท้อใจใฝ่ทำดี
วีรชนของไทยใจกล้าหาญ ได้ต่อสู้ศัตรูพาลสมศักดิ์ศรี
แม่ย่าโมท้าวสุรนารี ยอดสตรีนามระบือลือทั่วไทย

ภูมิปัญญาในภาษาไทย : สุจิต เพียรชอบ

ข้อความนี้จัดเป็น.....**สารกโฆหาร**.....

หาดทรายที่นี้ขาวสะอาด ทรายละเอียด
ราวกับผงแป้ง น้ำทะเลใสราวกับกระจก
พระอาทิตย์ส่องแสงจับขอบฟ้า ดุจดัง
แสงเงินทองจับขอบฟ้า

ข้อความนี้จัดเป็น.....**อุปมาโวหาร**.....

เมื่อสามนาฬิกาของวันใหม่ ฝนยังตกต่อเนื่อง
ทหารเดินข้ามทุ่งหญ้าของภูเขาและผ่านป่ามายัง
แนวหน้า ทหารสองฝ่ายต่างยังต่อสู้กันในความมืด
ท่ามกลางสายฝนที่โพรยปราย

ข้อความนี้จัดเป็น...**บรรยายโวหาร**.....

คนเราเกิดมาทั้งทีควรทำความดีให้มากที่สุด
ถึงแม้การทำดีจะต้องใช้เวลานานกว่าจะเห็นผล
เราก็ต้องอดทนสักวันความดีจะต้องสนองให้ได้ดี
คนดีย่อมตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้

ข้อความนี้จัดเป็น..... **เทศนาโวหาร**

ห้องฟ้าสีคราม มีดक्रम เมฆลอย
รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นเหตุ
ให้ฝนจะตกในไม่ช้านี้

ข้อความนี้จัดเป็น..... **บรรยายโวหาร**.....

คนเราเมื่อมีลาภก็เลื่อมลาภเมื่อมียศ
ก็เลื่อมยศ เมื่อมีสุขก็มีทุกข์มีสรรเสริญ
ก็มีนินทา เป็นของคู่กันมาเช่นนี้

ข้อความนี้จัดเป็น.....**เทศนาโวหาร**.....

นักเรียนคิดว่าการใช้โวหาร
ประกอบการพูดหรือการเขียนดีอย่างไร

ใบงานที่ ๐๕ เรื่อง สื่อสารผ่านโวหารนำรู้

- คำชี้แจง ๑. อ่าน แล้วพิจารณาข้อความว่าเป็นโวหารชนิดใด
๒. คัดเลือกโวหารที่ชอบเขียนอธิบายข้อความของโวหารนั้นด้วยลายมือตัวหวัดแกมบรรจง
๓. พูดอธิบายข้อความของโวหารนั้น

“...เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้าน
การรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางการออกเสียง คือ ให้ออกเสียง
ให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีการใช้ หมายความว่า วิธีใช้คำมาประกอบ
เป็นประโยคนับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สาม คือ ความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรา
นึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑. ชนิดของโวหาร คือ.....

เพลงพื้นบ้านมีหลายประเภท เช่น คำว่ขอ เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว ลำเพลิน
ลำแคน ลิเกฮูลู เพลงฮั่นเขว เป็นเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่งของภาคกลาง ร้องเล่นกันในไร่นาหรือ
งานเทศกาลนักขัตฤกษ์ เนื้อร้องและทำนอง เนื้อร้องและทำนองเพลงเป็นการเกี่ยวพาราสีกัน แหล่งรวมเพลง
ใหญ่ที่สุดคือ วัดป่าเลไลยก์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ชนิดของโวหาร คือ.....

ฤดูฝนเริ่มแล้ว ฝนตกเกือบทุกวัน บางครั้งตกติดต่อกันหลายวันจนน้ำล้น น้ำในคลอง
เอ่อล้นฝั่ง ไหลเชี่ยวกราก ภูเขาที่อยู่รอบหมู่บ้านของเราดูมีชีวิตชีวาขึ้น ต้นไม้แตกกิ่งก้านสาขา
ผลิใบอ่อนเขียวชอุ่มสดใส หนองอันน่านน้ำที่ไม้ที่ไม้เคยเห็นในฤดูร้อนทางยอดไม้ล้นขึ้นมาพันผิวดิน
เต็มไปหมด แมลงและหนอนปรากฏบนใบไม้ กิ่งไม้ เชื้อขอนกทั้งเล็กและใหญ่สีสวยบินออกมาจับกิน
เป็นอาหาร ดินขอบน้ิ่งต้นไม้มึนคลอเคลีย เพลิดเพลินกับบรรยากาศเหล่านี้ยิ่งมีความสุข

๓. ชนิดของโวหาร คือ.....

ระยะเวลา ๑๐ วัน เร็วเหมือนติดปีกบิน ชีวิตในค่ายไม่ได้สุขสบาย เด็กๆ ต้องทำงานหนัก
แต่ผลงานที่ปรากฏทำให้ใจเป็นสุขเหลือเกิน

๔. ชนิดของโวหาร คือ.....

บุคคลผู้มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่มีความปรารถนาดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความมุ่งมั่น
เสียสละและรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขใจที่ได้ทำ
ตั้งกรณีการปลูกต้นไม้ของนายดาบวิชัย ท่านจะนำเมล็ดพันธุ์ไม้ใส่ถุง แบกจอบ หวีขึ้นรถจักรยาน
ซีไปปลูกในที่สาธารณะต่างๆจนต้นไม้เติบโต สามารถสร้างอาชีพและเป็นอาหารให้แก่คนในชุมชนได้

๕. ชนิดของโวหาร คือ.....

โวหารที่ชอบคือ

อธิบายความหมายจากข้อความของโวหารที่ชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๐๕ เรื่อง สื่อสารผ่านโวหารนำรู้

- คำชี้แจง
๑. อ่าน แล้วพิจารณาข้อความว่าเป็นโวหารชนิดใด
 ๒. คัดเลือกโวหารที่ชอบเขียนอธิบายข้อความของโวหารนั้นด้วยลายมือตัวหวัดแกมบรรจง
 ๓. พุดอธิบายข้อความของโวหารนั้น

“...เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ ปัญหาเฉพาะในด้าน
การรักษาภาษานี้ก็มีหลายประการ อย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในทางการออกเสียง คือ ให้ออกเสียง
ให้ถูกต้องชัดเจน อีกอย่างหนึ่งต้องรักษาให้บริสุทธิ์ในวิธีการใช้ หมายความว่า วิธีใช้คำมาประกอบ
เป็นประโยคนับเป็นปัญหาที่สำคัญ ปัญหาที่สาม คือ ความร่ำรวยในคำของภาษาไทย ซึ่งพวกเรา
นึกว่าไม่ร่ำรวยพอ จึงต้องมีการบัญญัติศัพท์ใหม่มาใช้...”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑. ชนิดของโวหาร คือ.....

เพลงพื้นบ้านมีหลายประเภท เช่น ค่าวซอ เพลงฉ่อย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว ลำเพลิน ลำแคน ลิเกฮูลู เพลงอีแซว เป็นเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่งของภาคกลาง ร้องเล่นกันในไร่นาหรืองานเทศกาลนักษัตรฤกษ์ เนื้อร้องและทำนอง เนื้อร้องและทำนองเพลงเป็นการเกี่ยวพาราสีกัน แหล่งรวมเพลงใหญ่ที่สุดคือ วัดป่าเลไลย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ชนิดของโวหาร คือ.....

ฤดูฝนเริ่มแล้ว ฝนตกเกือบทุกวัน บางครั้งตกติดต่อกันหลายวันจนน้ำกล้ว น้ำในคลองเอ่อล้นฝั่ง ไหลเชี่ยวกราก ภูเขาที่อยู่รอบหมู่บ้านของเราดูเหมือนมีชีวิตชีวาขึ้น ต้นไม้แตกกิ่งก้านสาขา ผลิใบอ่อนเขียวขจีสดใส หน่ออ่อนๆของต้นไม้ที่ไม่เคยเห็นในฤดูร้อนแทงยอดโผล่ขึ้นมาพ้นผิวดินเต็มไปหมด แมลงและหนอนปรากฏบนใบไม้ กิ่งไม้ เชิญชวนนกทั้งเล็กและใหญ่สี่สวycinออกมาจับกินเป็นอาหาร ฉันชอบนั่งฟังต้นไม้ริมคลอง เพลิดเพลินกับบรรยากาศเหล่านี้อย่างมีความสุข

๓. ชนิดของโวหาร คือ.....

ระยะเวลา ๑๐ วัน เร็วเหมือนติดปีกบิน ชีวิตในค่ายไม่ได้สุขสบาย เด็กๆ ต้องทำงานหนัก
แต่ผลงานที่ปรากฏทำให้ใจเป็นสุขเหลือเกิน

๔. ชนิดของโวหาร คือ.....

บุคคลผู้มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่มีความปรารถนาดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความมุ่งมั่น
เสียสละและรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากความสุขใจที่ได้ทำ
ดังกรณีการปลูกต้นไม้ของนายดาบวิชัย ท่านจะนำเมล็ดพันธุ์ไม้ใส่ถุง แบกจอบ หิ้วขึ้นรถจักรยาน
ซีไปปลูกในที่สาธารณะต่างๆจนต้นไม้เติบโต สามารถสร้างอาชีพและเป็นอาหารให้แก่คนในชุมชนได้

๕. ชนิดของโวหาร คือ.....

โหวนที่ชอบคือ

อธิบายความหมายจากข้อความของโหวนที่ชอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวคิด

การพูดหรือการเขียนโดยมีการเลือกใช้
โวหารประเภทต่าง ๆ มาประกอบช่วย
ให้การสื่อสารสละสลวย และเข้าใจ
ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น